ЮРИДИЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-19>

УДК 342.56

Бондарчук Н.В.

Поліський національний університет

Лінік Л.М.

ПАТ «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна академія управління персоналом»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Анотація. У науковій статті всебічно та комплексно досліджено теоретико-правові аспекти визначення поняття «правовий статус Вищого антикорупційного суду України», його складових елементів та основних проблем з якими ВАКС стикається у своїй діяльності. Аналіз діяльності ВАКС засвідчує про спірність існування на практиці такого спеціалізованого судового органу в Україні. Найперше, на що звертають увагу юристи, це законність та доцільність функціонування спеціально створеного компетентного суду з розгляду кримінальних корупційних злочинів поруч із судами загальної юрисдикції. Також, звертається увага на те, що чинним законодавством України передбачено досить чітку норму, щодо розміру предмета спору з метою встановлення підслідності та підсудності справ ВАКС, відтак зроблено висновок, про те, що антикорупційний суд «втрачає» низку корупційних справ. Проблемним також є питання територіальності розгляду клопотань слідчими суддями Вищого антикорупційного суду. Звернуто увагу на висловлені думки щодо доцільності здійснення правосуддя у корупційних справах судами за територіальною підсудністю, тобто кримінальне провадження буде здійснювати суд, у межах територіальної юрисдикції якого було вчинено кримінальне правопорушення. Окрім того, досліджено проблемні питання вимог, які висуваються чинним Законом України «Про Вищий антикорупційний суд» до кандидатів на посаду судді ВАКС.

Ключові слова: антикорупційний суд, корупційний злочин, підсудність, підслідність, юрисдикція, правовий статус.

Bondarchuk Nataliia

Polissya National University

Linik Leonid

PJSC "Higher Education Institution

"Interregional Academy of Personnel Management"

CURRENT ISSUES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE SUPREME ANTI-CORRUPTION COURT OF UKRAINE

Summary. The scientific article comprehensively and comprehensively examines the theoretical and legal aspects of defining the concept of "legal status of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine", its constituent elements and the main problems that the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine faces in its activities. The analysis of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine activity testifies to the controversial existence of such a specialized judicial body in Ukraine. The first thing that lawyers pay attention to is the legality and expediency of the functioning of a specially created competent court for the consideration of criminal corruption crimes next to the courts of general jurisdiction. Also, attention is drawn to the fact that the current legislation of Ukraine provides a fairly clear rule on the size of the subject matter of the dispute in order to establish jurisdiction and jurisdiction of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine, so it is concluded that the anti-corruption court The issue of territoriality of consideration of petitions by investigating judges of the Supreme Anti-Corruption Court is also problematic. As a general rule, the jurisdiction of the anti-corruption court extends to the entire territory of Ukraine, while the territorial offices of the National Anti-Corruption Bureau, which perform the function of pre-trial investigation in the regions, are not established in all oblasts. Thus, the statutory deadlines for the submission and consideration of such petitions and the remoteness of the territorial offices of the National Anti-Corruption Bureau greatly complicate the procedure for investigating corruption crimes. Attention was drawn to the views expressed on the expediency of administering justice in corruption cases by courts with territorial jurisdiction, ie criminal proceedings will be conducted by the court within the territorial jurisdiction of which the criminal offense was committed. The requirements for corruption crimes, which can be considered by the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine, are considered. In addition, the problematic issues of the requirements of the current Law of Ukraine "On the Supreme Anti-Corruption Court" to candidates for the position of a judge of a specialized anti-corruption judicial body were studied. The requirements of the current Law of Ukraine "On the Supreme Anti-Corruption Court" to the candidate for the position of a judge of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine do not allow to fully objectively form a corps of professional and honest judges. In connection with the above, it is necessary to introduce anonymous testing for psychological personality traits, honesty, resilience, the ability to make decisions and be responsible for them. In addition, it is advisable to introduce a polygraph interview, which will allow you to objectively analyze the professional and human qualities of the individual.

Keywords: Anti-Corruption court, corruption offense, jurisdiction, over competence, powers, legal status.

Постановка проблеми. В умовах сучасності найважливішим критерієм ефективності функціонування будь-якої держави є рівень корупції, тому при розробці пріоритетних напрямків модернізації системи політичного управління обов'язково плануються заходи боротьби з нею. Саме створення антикорупційних судів розцінюються західними експертами як найбільш ефективна форма боротьби з корупцією «топ-чиновників» в державному правовому полі. 07 червня 2018 року в Україні було прийнято Закон України «Про Вищий антикорупційний суд», проте багато вчених зазначають, що прийняття даного Закону є результатом тиску на владу з боку МВФ, Венеціанської комісії, Сполучених Штатів та інших іноземних партнерів України, які домагалися цього для «забезпечення підзвітності та справедливості». Саме тому особливо важливим постає дослідження адміністративно-правового статусу Вищого антикорупційного суду України, спеціальних вимог до суддів, які уповноважені розглядати кримінальні справи, пов'язані із вчиненням корупційних злочинів, його юрисдикцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання створення спеціалізованого антикорупційного суду в Україні були предметом наукових досліджень таких вчених, як: О. Бусол, Б. Прокопів, І. О. Хайдарова, А. М. Удод, К. В. Ростовська, Н. А. Коломієць, О. І. Пархоменко-Кучевіл, Б. Прокопів, І. В. Грицюк, О. І. Безпалова. Проте, у їх працях основна увага приділена вивченню досвіду функціонування спеціалізованих антикорупційних судів в іноземних державах, наводяться проблеми з якими можливо доведеться зіштовхнутися під час створення такого суду в Україні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні відсутній системний аналіз проблем визначення адміністративно – правового статусу та діяльності Вищого антикорупційного суду України. Висвітлення теми дослідження полягає, в тому, щоб на основі аналізу теорії адміністративного права та практики діяльності публічної адміністрації у сфері запобігання корупції висвітлити питання створення належного механізму судового захисту від корупційних правопорушень. Тому залишається потреба у дослідженні результатів діяльності вже створеного ВАКС, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті. Метою даної роботи є комплексне теоретичне та практичне дослідження проблемних питань, пов'язаних із визначенням адміністративно – правового статусу Вищого антикорупційного суду України в системі судової гілки влади, проблемних питань здійснення ним правосуддя, а також вироблення пропозицій щодо удосконалення діяльності Вищого антикорупційного суду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Преамбулою Конституції України закріплено орієнтири, висхідні цілі розвитку нашої держави, основними з яких є побудова демократичної, соціальної, правової держави. Оскільки, на сьогоднішній день корупція є основною проблемою України, для її подолання було створено спеціальний компетентний орган з розгляду корупційних справ –

Вищий антикорупційний суд (далі – ВАКС). Варто зазначити, що ВАКС розпочав свою діяльність 5 вересня 2019 року і в цілому зарекомендував себе досить не погано. Проте, все ж є певні недоліки щодо визначення його адміністративно-правового статусу в системі судової влади України та в організації його діяльності.

Досліджуючи питання адміністративно-правового статусу ВАКС необхідно відмітити, що створення в Україні Вищого антикорупційного суду, як спеціалізованого суду, не є новелою для більшості європейських країн. Проте, незважаючи на викладене, в літературі все ж відсутня однозначна думка щодо визначення поняття «правовий статус Вищого антикорупційного суду». Більшість науковців акцентує увагу на тому, що адміністративно-правовий статус передбачає місце суб'єкта в системі державних органів, з урахуванням принципу «ієрархічності». Тобто, в їх розумінні, семантичне визначення категорії «статус» випливає із адміністративно-правових норм, які формують їх зміст. У цьому контексті варто погодитись із В. В. Сухоносом, який справедливо зазначає, що «категорія правового статусу Вищого антикорупційного суду, як і будь-якого іншого державного органу, може і повинна бути методологічною основою пізнання його природи, принципів організації, форм та методів діяльності, а також сприяти правильному розумінню сутності державного механізму як цілісної системи» [1, с. 209].

З огляду на викладене, пропонуємо під правовим статусом Вищого антикорупційного суду розуміти систему законодавчо закріплених принципів та норм, які визначають правові засади організації та діяльності Вищого антикорупційного суду України та визначають його у взаєминах із суспільством та державою. Базові елементи правового статусу Вищого антикорупційного суду, на нашу думку, доцільно розділити на три блоки: 1) загальні – коло елементів, що є спільними для всіх судових органів такого самого рівня: територія (округ), на якій діє такий суд, порядок створення, реорганізації, ліквідації таких судів, загальні функції, завдання суду та окремо його компетенція, а також статус суддів. Всі ці елементи відображені в спеціалізованому законі та Основному Законі України; 2) спеціальні – інстанційна спеціалізація аналізованих суб'єктів, що відрізняє їх від судових органів такого самого рівня, тобто повноваження суду щодо перегляду або вирішення корупційних спорів; 3) специфічні – сукупність закріплених адміністративною нормою засад та організаційно-функціональних правил діяльності Вищого антикорупційного суду, що розкривається: а) організаційно-структурною побудовою апарату суду – засади функціонування структурних частин апарату суду, їхні повноваження та компетенція, що в подальшому реалізовується персоніфікованими робітниками; б) специфікою діяльності працівників його апарату – правова природа обійманої посади та основні засади діяльності, в тому числі механізми призначення, звільнення, заохочення, взаємодії та відповідальності, а також їхні завдання, посадові обов'язки та права. Тільки в сукупності зазначені елементи можуть відтворити реальний адміністративно-правовий статус Вищого антикорупційного суду в системі судової влади.

Аналіз діяльності ВАКС дозволяє виділити основні його проблеми з якими на сьогоднішній день стикається даний судовий орган. Найперше, на що звертають увагу юристи, це законність та доцільність функціонування спеціально створеного компетентного суду з розгляду кримінальних корупційних злочинів поруч із судами загальної юрисдикції. Варто відмітити, що Вищий антикорупційний суд здійснює розгляд кримінальних корупційних справ виключно як суд першої та апеляційної інстанції. Відтак, з наведеного випливає, що антикорупційний суд розглядає по суті ті ж справи, що й суди загальної юрисдикції. Проте, варто відмітити, що завданням Вищого антикорупційного суду є саме розгляд справ, пов'язаних з кримінальними правопорушеннями, які віднесені до відання Національного антикорупційного бюро. Системний аналіз норм чинного законодавства України дозволяє зробити висновок, що до підслідності детективів НАБУ належать лише справи щодо окремих категорій суб'єктів, якщо ж такий злочин вчинено чиновниками нижчого рангу – ця справа не підслідна НАБУ, а отже, буде підсудна до звичайних судів.

Необхідно звернути увагу, що до кримінальних справ, які підпадають під юрисдикцію ВАКС висуваються певні умови, і лише у випадку дотримання хоча б однієї з них, така справа може бути розглянута Вищим антикорупційним судом. Першою з таких умов є вчинення корупційного злочину особами, коло яких суворо визначено законом – пунктами 1-3 ч. 5 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу. Це досить широке коло службових осіб, на яких покладено виконання функцій державного та місцевого спрямування, яких, умовно кажучи, можна віднести до категорії «вищі посадові особи». Друга умова для віднесення злочинів до юрисдикції Вищого антикорупційного суду – це, як уже зазначалося, випадки вчинення зазначеними посадовими особами злочинів, передбачених ст. 369, 369-2 КК України. І третя з умов – це вчинення будь-якого з вищезазначених двох груп злочинів, у встановленому законом, великому розмірі. Закон встановлює цей розмір, вказуючи, що справа буде віднесена до юрисдикції Вищого антикорупційного суду в разі, якщо предмет злочину або заподіяна ним шкода в 500 і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб на момент скоєння злочину. Тобто, якщо службова особа не відноситься до категорій визначених законом осіб і вчинений нею корупційний злочин за загальними правилами не підпадає під юрисдикцію Вищого антикорупційного суду, то в разі, якщо вчинений нею злочин буде скоєно щодо предмета або завдасть шкоди на зазначену суму або вище, то справа все ж буде потрапляти під юрисдикцію даного суду. Таким чином, можна зробити висновок, що чинний КПК України чітко не визначає поняття і класифікацію суб'єктів кримінального провадження щодо корупційних злочинів. У ньому йдеться про осіб, які беруть участь у справі (статті 19, 20, 22, 53, 87), учасників процесу (глава 3).

Спірним залишається питання віднесення корупційних злочинів до відання ВАКС. Важливу роль у даному питанні відіграє ч. 5 ст. 216 КПК

України, яка закріплює розмір предмету злочину або завданої злочином шкоди [2]. Оскільки саме від розміру предмета спору, що є істотною умовою порушення кримінального провадження залежатиме підслідність та підсудність корупційних злочинів. Зважаючи на досить чітку норму, щодо розміру предмета спору антикорупційний суд «втрачатиме» ще низку корупційних справ. Тож є велика вірогідність того, що ст. ст. 33-1 та 216 КПК України створюватимуть велику кількість правових колізій щодо визначення підслідності.

Для вирішення даної проблеми, пропонуємо запозичити зарубіжний досвід, а саме Словаччини, Болгарії, Хорватії щодо розширення предметної юрисдикції антикорупційного суду, зокрема віднести до його віддання наступні категорії справ: створення та діяльність організованих злочинних груп, терористичних організацій з метою вчинення незаконної торгівлі золотом та ухилення від митного огляду, викрадення людей, розповсюдження наркотичних речовин; легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, ухилення від сплати податків; хабарництво, зловживання посадовим становищем та владою, непряма корупція, корупційні злочини; вбивства, вчинення тиску та здійснення впливу на рішення у сфері державного забезпечення та державних закупівель; завдання шкоди економічним інтересам держави; перешкоджання отримання доказів, тиску на працівника суду, напад на посадову особу та інш. Вважаємо, що саме розширення юрисдикції антикорупційного суду в Україні розвантажить суди загальної юрисдикції та дозволить виробити усталену практику розгляду кримінальних справ по певних видах корупційних злочинів.

Наступне, на що треба звернути увагу – територіальність розгляду клопотань слідчими суддями Вищого антикорупційного суду. Варто зауважити, що за загальним правилом, юрисдикція антикорупційного суду поширюється на всю територію України, в той час як територіальні управління Національного антикорупційного бюро, що виконують функцію досудового розслідування у регіонах, створені не у всіх областях. Таким чином, передбачені законом строки подання та розгляду таких клопотань і віддаленість територіальних управлінь Національного антикорупційного бюро неабияк ускладнюють процедуру розслідування корупційних злочинів. Та якщо для усунення всіх вищезгаданих прогалин у законодавстві та перешкод у створенні і подальшому функціонуванні антикорупційного суду достатньо попрацювати законодавцеві, то вирішення найгострішої проблеми – ефективності таких судів взагалі важко покласти конкретно на якийсь орган.

На сьогодні майже неможливо однозначно бути за чи проти діяльності Вищого антикорупційного суду. Так чи інакше, закон про нього вже ухвалено, а результати його роботи ми можемо уже побачити. Так, Згідно звіту Вищого антикорупційного суду про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2020 рік розглянуто було 311 проваджень, з яких 108 становили засідання суду першої інстанції, лише 17 з них були як суд апеляційної інстанції, решта з них стосувалися обрання запобіжних заходів. Засуджено

було 126 осіб. Варто наголосити, що загальний відсоток порушень в першій інстанції складав 7 %, які здебільшого стосувалися порядку здійснення правосуддя, а саме порушення порядку передання матеріалів через судового розпорядника (31 %), не надання пам'яток про процесуальні права (19 %), не вчинення заходів щодо протидії зловживанню процесуальними правами (13 %). Що стосується апеляційної інстанції, то загальний відсоток порушень становив 3 %. Проте, як влучно зазначив В. О. Зеленський: «...завдання Вищого антикорупційного суду дуже просте: корупціонер – покараний, держава, суспільство та інвестор – захищені» [3]. І це дійсно так, цікавим є саме кінцевий результат – кількість покараних осіб і коштів повернутих до державного бюджету. А їх, як бачимо, не дуже велика кількість. У вище згаданому звіті Вищого антикорупційного суду про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2020 рік зазначено, що у жодному провадженні не було прийнято рішення про застосування конфіскації чи спецконфіскації. Окрім того, на сьогоднішній день присутня ситуація відсутності одностайної практики розгляду подібних корупційних злочинів. Тому виникає питання щодо доцільності функціонування такого суду, враховуючи те, що держава витрачає не малі кошти на його утримання. Згідно додатку № 3 до Закону України: «Про державний бюджет на 2020 рік» було закладено на 2020 рік на фінансування ВАКС 291 413,5 тис. грн [4].

Науковцями висловлюються думки щодо доцільності здійснення правосуддя у корупційних справах судами за територіальною підсудністю, тобто кримінальне провадження буде здійснювати суд, у межах територіальної юрисдикції якого було вчинено кримінальне правопорушення. У першій інстанції кримінальне провадження будуть здійснювати місцеві загальні суди, в апеляційній інстанції – відповідні апеляційні суди, у касаційній інстанції – Верховний Суд. Для цього Верховній Раді України необхідно прийняти закон, яким буде ліквідовано ВАКС. На нашу думку, враховуючи сьогоднішню проблему фінансового забезпечення судів на здійснення правосуддя, дана позиція видається досить доречною. Проте, у такому випадку вважаємо за необхідне виділити спеціалізацію суддів щодо розгляду корупційних злочинів в місцевих та апеляційних судах, а також Верховному Суді, з метою не перезавантаження роботи даних судових органів.

Наступним питанням, яке підлягає вирішенню є розмежування повноваження ВАКС на судові та адміністративні, оскільки чинне законодавство України не містить з даного приводу чіткої правової норми, що на практиці створює певні проблеми при їх реалізації. Деякі вчені юристи вважають, що голова суду має керувати всіма напрямками діяльності суду, тож обмежувати його реальні управлінські повноваження не варто, оскільки це може призвести до проблем, пов'язаних з організацією судочинства, його якістю, дотриманням строків розгляду справ тощо. Інші дотримуються протилежної думки та вважають, за необхідне обмежити повноваження керівників судів представницькими функціями

та контролем за організацією роботи суду. Це забезпечить неможливість зовнішнього впливу на суддю через втручання у здійснення судочинства. Ми підтримуємо концепцію підвищення рівня антикорупційного судочинства за рахунок зменшення управлінських та організаційних функцій адміністративних посад ВАКС. Ця позиція, на наш погляд, відповідає міжнародним засадам судової досконалості. Відповідно до вказаного документу в досконалому суді застосовується ефективний розподіл праці між суддями та працівниками апарату суду, в результаті чого коло адміністративних задач, що їх вирішує суддя, є щонайменшим. У контексті зазначеного є слушною позиція О. А. Калашникової, що розмежування процесуальних та адміністративно-управлінських завдань між суддями (головою суду та його заступником) і керівником апарату сприятиме забезпеченню незалежності суддів [5].

Передбачені чинним Законом України «Про Вищий антикорупційний суд» вимоги до кандидата на посаду судді ВАКС, не дають в повній мірі об'єктивно сформулювати корпус професійних та чесних суддів. У зв'язку з наведеним, вважаємо за необхідне запровадити анонімне тестування на психологічні особливості особистості, чесність, стресостійкість, уміння приймати рішення та нести за них відповідальність. Крім того, вважаємо за доцільне запровадити проходження співбесіди за допомогою поліграфа, що дасть змогу об'єктивно здійснити аналіз професійних та людських якостей особистості.

Вважаємо, що положення про вимоги до кандидатів на посаду судді ВАКС є дискримінаційними за ознаками професійної, службової діяльності особи; її політичних переконань і порушують заборону, закріплену ст. 24 Конституції України. Заборона особам, за політичні переконання у минулому бути суддею ВАКС є не зрозумілою. Адже, якщо діяльність політичної партії, з якою була пов'язана особа не була визнана не законною і така партія не була заборонена, то в яких протиправних діях, у такому випадку можна обвинувачувати особу? За таких умов – це нагадує політичне переслідування. Окрім того, відмова у зайнятті посади судді ВАКС без наявності обвинувального вироку суду порушуються вимоги ч. 1 ст. 62 Конституції України та ч. 2 ст. 2 Кримінального кодексу України. Тобто, виходить, що спочатку потрібно щоб винуватість конкретної особи у вчиненні злочину була встановлена обвинувальним вироком суду, а потім вже їй законно можна заборонити брати участь у конкурсі на зайняття посади судді ВАКС. Так само, перелічені вище положення, суперечать і ст. 46 Конституції України, якою гарантується право кожного на працю, яку він вільно обирає, держава гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності. Зрозуміло, що при застосуванні п.п. 1, 2, 5, 6 ч. 4 ст. 7 ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд» [6], ні про які рівні можливості для всіх громадян України при участі в конкурсі на посаду судді ВАКС не може йти мова.

Зазначені вище обмежувальні положення – схожі з люстрацією, яка передбачає звільнення певних категорій осіб із займаних посад державної служби, місцевого самоврядування якщо вони протягом певного періоду обіймали визна-

чену категорію посад та десятирічну і п'ятирічну заборону бути службовою чи посадовою особою органів державної влади чи місцевого самоврядування (ч. 1, 3, 4 ст. 1 та ст. 2, 3 Закону України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 р. № 1682-11). На основі схожості цих явищ, можна говорити також про неприпустимість використання факту належності особи до політичної партії в минулому, організації або органу державної влади для недопущення її до участі у конкурсі на зайняття посади судді ВАКС. Тому необхідним видається, визнання Конституційним Судом України неконституційними окремих положень ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд», а саме п.п. 1, 2, 5, 6 ч. 4 ст. 7.

Висновки і пропозиції. На підставі викладено можна зробити висновок, що створення та діяльність Вищого антикорупційного суду на сьогоднішній день зумовлена певним колом питань, які на законодавчому рівні потребують вирішення. Проте, необхідно зазначити, що першою та найголовнішою метою створення ВАКС є запобігання корупції, а також дотримання розумних строків розгляду відповідних категорій кримінальних проваджень. Основними моментами, які необхідно врегулювати на рівні відповідних законодавчих актів, на нашу думку, є:

1) доповнення ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд» нормою, яка визначає систему законодавчо закріплених принципів та норм правової організації та діяльності Вищого антикорупцій-

ного суду України, які визначають його у взаєминах із суспільством та державою та визначають його місце в системі судової влади;

2) внесення змін до ст. 4 ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд» нормами, які чітко визначатимуть перелік кримінальних проваджень, які будуть віднесені до відання ВАКС, шляхом розмежування їх за суб'єктами та предметом;

3) потребує розширення предметної юрисдикції антикорупційного суду;

4) необхідним є вирішення питання територіальності ВАКС та Національного антикорупційного бюро;

5) внесення змін до ст. 8 ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд», доповнивши нормою про обов'язкове проходження анонімного тестування на психологічні особливості особистості, чесності, стресостійкості, уміння приймати рішення та нести за них відповідальність;

6) вирішення питання щодо виключення із ч. 4 ст. 7 ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд» заборони особам, за політичні переконання у минулому бути суддею ВАКС;

7) потребує також розроблення роз'яснень щодо перегляду кримінальних проваджень у касаційному порядку або ж за нововиявленими обставинами;

8) необхідним є внесення змін до ст. 9 ЗУ «Про Вищий антикорупційний суд» шляхом чіткого зазначення вимог до тих організацій, які можуть делегувати своїх кандидатів до громадської ради міжнародних експертів.

Список літератури:

1. Сухонос В. В. Поняття і сутність правового статусу прокуратури. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 51. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. С. 209–213.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
3. Завдання Вищого антикорупційного суду просте: корупціонер покараний, держава, суспільство та інвестор захищені – Володимир Зеленський. Веб-сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zavdannya-vishogo-antikorupciijnogo-sudu-proste-korupcioner-p-57125> (дата звернення: 02.04.2021).
4. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14 листопада 2019 р. № 294-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 5. Ст. 31. (Із змінами).
5. Калашник О. А. Щодо повноважень голів місцевих загальних судів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 2. URL: http://www.pap.in.ua/2_2014/94.pdf (дата звернення: 03.04.2021).
6. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 7 червня 2018 р. № 2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 01.04.2021).

References:

1. Sukhonos V. V. (2011) Poniattia i sutnist pravovoho statusu prokuratury [The concept and essence of the legal status of the prosecutor's office]. *Legal and political sciences*, vol. 1, no. 51, pp. 209–213.
2. Kryminalno-protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine dated 13.04.2012 № 4651-VI]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (accessed 01 April 2021).
3. Zavdannia Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu proste: korupcioner pokaranyi, derzhava, suspilstvo ta investor zakhyshcheni – Volodymyr Zelenskyi. Veb-sait Ofitsiinoho internet-predstavnytstva Prezydenta Ukrainy [The task of the Supreme Anti-Corruption Court is simple: the corrupt official is punished, the state, society and the investor are protected – Volodymyr Zelensky. Website of the Official Internet Representation of the President of Ukraine]. Available at: <https://www.president.gov.ua/news/zavdannya-vishogo-antikorupciijnogo-sudu-proste-korupcioner-p-57125> (accessed 02 April 2021).
4. Pro Derzhavnyi biudzhzet Ukrainy na 2020 rik: Zakon Ukrainy vid 14 lystopada 2019 r. № 294-IX [On the State Budget of Ukraine for 2020: Law of Ukraine of November 14, 2019 № 294-IX]. 2020. *Ukrainian Verkhovna Rada's Data*, no. 5, p. 31.
5. Kalashnyk O. A. (2014) Shchodo povnovazhen holiv mistsevykh zahalnykh sudiv [On the powers of chairmen of local general courts]. *Comparative-analytical law*, vol. 2. Available at: http://www.pap.in.ua/2_2014/94.pdf (accessed 03 April 2021).
6. Pro Vyshchyi antykoruptsiinyi sud: Zakon Ukrainy vid 7 chervnia 2018 r. № 2447-VIII [On the Supreme Anti-Corruption Court: Law of Ukraine of June 7, 2018 № 2447-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (accessed 01 April 2021).